

บทบาทของภาครัฐในการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราร้านศรีตรัง อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง

บทคัดย่อ

วุฒิไกร สุชาติพงษ์^{1*} นันทวดี วงศ์รักษา²

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาบทบาทของภาครัฐระดับท้องถิ่นในการจัดการและส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราร้านศรีตรัง อำเภอห้วยยอดจังหวัดตรัง โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้างและการสนทนากลุ่มเป็นเครื่องมือหลัก พร้อมการบันทึกเสียงและบันทึกภาคสนามเพื่อควบคุมความครบถ้วนของข้อมูล ข้อมูลที่ได้ถูกวิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา โดยถอดความและจัดหมวดหมู่ประเด็นตามธีมหลัก เพื่อสกัดสาระสำคัญเกี่ยวกับบทบาทของภาครัฐในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราร้านศรีตรัง จังหวัดตรัง ตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูลผ่านวิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) ทั้งในด้านเนื้อหาและวิธีการเก็บข้อมูล โดยเปรียบเทียบข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม และเอกสารวิชาการที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลที่ได้ถูกถอดความเป็นข้อความและวิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้อง ครบถ้วน และลดอคติในการนำเสนอผลการศึกษา ทั้งนี้ข้อมูลมีลักษณะอ้อมตัวก่อนการวิเคราะห์เพื่อยืนยันความเชื่อมั่นของผลการวิจัย ซึ่งใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 5 ท่าน ได้แก่ ผู้บริหารท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และการสนทนากลุ่มกับผู้สูงอายุ จำนวน 10 ท่าน รวมทั้งสิ้น 15 ท่าน ผลการวิจัยพบว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัดตรังมีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบาย จัดสรรงบประมาณ และสนับสนุนการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่ครอบคลุมทั้งด้านกายภาพ จิตใจและสังคม เช่น การปรับปรุงอาคารและพื้นที่ในการใช้สอยให้ปลอดภัยและสะดวกสบาย การจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพกายใจและการสร้างโอกาสให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมกับชุมชนภายใต้การสนับสนุนเชิงนโยบายและงบประมาณอย่างต่อเนื่อง บทสรุปชี้ให้เห็นว่าการจัดการภาครัฐที่มีประสิทธิภาพไม่เพียงแต่ช่วยให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น แต่ยังเป็นต้นแบบในการพัฒนานโยบายและแนวทางการดูแลผู้สูงอายุในระดับชาติอันจะนำไปสู่การสร้างสังคมที่เป็นมิตรและยั่งยืนต่อทุกช่วงวัย

คำสำคัญ: การจัดการภาครัฐ, ผู้สูงอายุ, สถานสงเคราะห์คนชราร้านศรีตรัง, สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม

Received: 2 October 2025 Revised: 22 November 2025 Accepted: 18 December 2025

^{1*} นักศึกษา, หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร, คณะศิลปศาสตร์และวิทยาการจัดการ, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี รหัสไปรษณีย์ 84000, อีเมล: suchatpong.2546wut@gmail.com

² นักศึกษา, หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร, คณะศิลปศาสตร์และวิทยาการจัดการ, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี รหัสไปรษณีย์ 84000, อีเมล: nanthwadiwngkhaksa@gmail.com

*Corresponding Author, อีเมล: suchatpong.2546wut@gmail.com

The Role of Provincial Administrative Organization in Managing Suitable Environments of the Elderly: A Case of Ban SriTrang Residential Home

Wutthikrai Suchatpong^{3*} Nanthawadee Wongraksa⁴

Abstract

This study aims to examine the role of local administrative organization in managing and promoting age-friendly environments at the Srithang Home for the Elderly in Huai Yot District, Trang Province. This study employed qualitative methods using purposive sampling, with semi-structured in-depth interviews and focus groups as key data collection tools. Data were transcribed and analyzed through content analysis to identify themes related to the government's role in creating an appropriate environment for older persons. Credibility was ensured through triangulation of data sources and methods, comparing interviews, focus groups, and relevant documents. Data saturation was reached prior to analysis to strengthen the reliability of the findings. A qualitative research approach was employed, collecting data through in-depth interviews with five key informants local administrators and relevant officials and focus group discussions with ten elderly residents, totaling fifteen participants. The findings reveal that the Trang Provincial Administrative Organization plays a crucial role in policy formulation, budget allocation, and environmental development across physical, psychological, and social dimensions. This includes improving facilities for safety and comfort, organizing health promotion activities, and fostering opportunities for older adults to engage with the community, supported by sustained policies and funding. The study concludes that effective government management not only enhances the quality of life of the elderly but also serves as a model for national policy development and strategies for elder care, contributing to the creation of an inclusive and sustainable society for all generations.

Keywords: age-friendly environment, Ban SriTrang Residential Home for the Elderly, elderly, public sector management

Received: 2 October 2025 Revised: 22 November 2025 Accepted: 18 December 2025

^{3*} Student, Bachelor of Public Administration Program, Faculty of Liberal Arts and Management Sciences, Prince of Songkla University, Surat Thani Campus, Surat Thani 84000, E-mail: suchatpong.2546wut@gmail.com

⁴ Student, Bachelor of Public Administration Program, Faculty of Liberal Arts and Management Sciences, Prince of Songkla University, Surat Thani Campus, Surat Thani 84000, E-mail: nanthwdiwnghkraksa@gmail.com

* Corresponding Author, E-mail: suchatpong.2546wut@gmail.com

บทนำ

จากข้อมูลของสำนักบริหารการทะเบียน (เดือนสิงหาคม 2568) พบว่า ประเทศไทยมีประชากรทั้งหมด 64.87 ล้านคน โดยเป็นผู้สูงอายุ 13.95 ล้านคน (ร้อยละ 21.42) และคาดว่าจะปี 2583 จะเพิ่มเป็นร้อยละ 31.28 แสดงให้เห็นถึงการเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างเต็มรูปแบบ ซึ่งผู้สูงอายุส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 60–69 ปี และมีแนวโน้มอาศัยลำพังหรืออยู่ร่วมกับผู้สูงอายุด้วยกันมากขึ้น (Nation Thailand, 2025) ซึ่งทำให้ความต้องการบริการดูแลผู้สูงอายุทั้งที่บ้านและในชุมชนเพิ่มสูงขึ้น ในขณะที่ครอบครัวไทยส่วนใหญ่ไม่สามารถดูแลผู้สูงอายุได้เต็มที่จึงหันไปใช้บริการจากภายนอก เช่น บ้านพักผู้สูงอายุและศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิต จากสถานการณ์นี้ส่งผลกระทบต่อด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ และสังคมทำให้ภาครัฐต้องเร่งเตรียมโครงสร้างพื้นฐานและวางแผนรองรับเพื่อให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีและดำรงชีวิต ได้อย่างสมศักดิ์ศรี (สำนักอนามัยผู้สูงอายุ, 2568)

สถานสงเคราะห์คนชราบ้านศรีตรัง อำเภอยะยง จังหวัดตรัง เป็นสถานสงเคราะห์ภายใต้การดูแลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตรัง (อบจ.ตรัง) ที่มีบทบาทสำคัญในการดูแลและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในพื้นที่ซึ่งมีจุดเด่นของการดำเนินงาน คือ การให้บริการแบบองค์รวมที่ครอบคลุมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม ซึ่งในปัจจุบันดูแลผู้สูงอายุประจำกว่า 60 คน รวมถึงผู้ป่วยติดเตียง โดยมีการจัดบริการอาหารเฉลี่ยวันละ 80 บาท พร้อมทั้งได้รับการสนับสนุนจากชุมชน เช่น เวชภัณฑ์และของใช้จำเป็น ได้แก่ แอมพูลไฟฟ้า น้ำยาทำความสะอาดและแผ่นซับผู้ป่วย (ผู้จัดการออนไลน์, 2565)

เพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่รอบด้าน นอกจากการดูแลขั้นพื้นฐานแล้ว สถานสงเคราะห์ ยังให้ความสำคัญกับสุขภาวะทางจิตใจและสังคม ผ่านกิจกรรม CSR จากหน่วยงานภายนอก เช่น สมาคมการท่องเที่ยวจังหวัดตรัง และสหกรณ์เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจังหวัดตรังที่เข้ามาจัดเลี้ยงอาหารพิเศษและกิจกรรมสร้างรอยยิ้มในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมสุขภาพช่องปาก โดยใช้สื่อวีดิทัศน์เพื่อการดูแลฟันปลอมสำหรับผู้สูงอายุ (วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดตรัง, 2563) จากความร่วมมือดังกล่าวชี้ให้เห็นถึงบทบาทสำคัญของชุมชนและเครือข่ายภายนอกในการสนับสนุนทรัพยากรอย่างยั่งยืน ไม่ว่าจะเป็นการบริจาคอาหารสด อุปกรณ์ทางการแพทย์ หรือกิจกรรมสังคมที่ช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังมีการปลูกฝัง “ความอบอุ่นทางใจ” ผ่านกิจกรรมเชิงวัฒนธรรม เช่น พิธีสวดบังสุกุลผู้สูงอายุที่ล่วงลับ และการรณรงค์เชิญชวนให้ลูกหลานมาเยี่ยมเยียน เพื่อสร้างความผูกพันและลดความรู้สึกโดดเดี่ยว (ผู้จัดการออนไลน์, 2565) ด้วยความมุ่งมั่นดังกล่าวสถานสงเคราะห์คนชราบ้านศรีตรังจึงได้รับรางวัลเชิดชูเกียรติด้านสถานชีวภิบาลในชุมชนและองค์กรศาสนาดีเด่น สะท้อนถึงมาตรฐานด้านสุขอนามัยและการบริหารจัดการท้องถิ่น (กรมประชาสัมพันธ์, 2566) นอกจากนี้ยังเป็นกรณีศึกษาในโครงการนวัตกรรมด้านสุขภาพ โดยนักศึกษาวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดตรัง ซึ่งคว่ำรางวัลชนะเลิศจากการพัฒนาสื่อวีดิทัศน์เพื่อการดูแลฟันปลอมผู้สูงอายุ โดยมีสถานสงเคราะห์แห่งนี้เป็นที่ภาคสนาม (วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดตรัง, 2563)

แม้ว่าจะมีงานวิจัยเกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุและสังคมสูงวัยจำนวนมาก แต่ยังคงขาดองค์ความรู้ที่อธิบายบทบาทของภาครัฐระดับท้องถิ่นในการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมภายในสถานสงเคราะห์ผู้สูงอายุอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะด้านโครงสร้างพื้นฐาน การบริหารจัดการบริการสังคมและสุขภาพ และการประสานความร่วมมือกับชุมชน ทั้งนี้ แม้สถานสงเคราะห์คนชราบ้านศรีตรังจะมีการดำเนินงานที่โดดเด่น แต่ยังไม่มีการศึกษาที่วิเคราะห์บทบาทขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตรังในฐานะหน่วยงานกำกับดูแลอย่างลึกซึ้ง

ช่องว่างดังกล่าวทำให้การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีความจำเป็นเพื่อเติมเต็มข้อมูลเชิงประจักษ์เกี่ยวกับบทบาทของภาครัฐในการส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและยั่งยืนสำหรับผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์แห่งนี้

จากการศึกษาบทบาทของภาครัฐในการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชรารับานศรีตรัง อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง เพื่อทำความเข้าใจถึงบทบาทของภาครัฐระดับท้องถิ่นในการจัดการและส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมของผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชรารับานศรีตรัง โดยการวิจัยนี้จะศึกษาผ่านการศึกษาจากเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม จากผู้ที่เกี่ยวข้อง และสามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชรารับานศรีตรัง

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดการบริหารภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management: NPM) Hood (1991) กล่าวว่า เป็นแนวทางการบริหารจัดการภาครัฐที่มุ่งเปลี่ยนจากระบบราชการแบบดั้งเดิมซึ่งเน้นลำดับชั้น กฎระเบียบ และการควบคุมจากส่วนกลางไปสู่การจัดการที่เน้นประสิทธิภาพ ความคุ้มค่า และผลสัมฤทธิ์ โดยนำหลักการจัดการของภาคเอกชนมาใช้ในกระบวนการของภาครัฐ เพื่อให้การบริการสาธารณะมีความคล่องตัว โปร่งใส และตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในฐานะ “ผู้รับบริการ” ได้ดียิ่งขึ้น จุดเน้นของแนวคิดนี้ คือ การวัดผลการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและการสร้างคุณค่าร่วมแก่สังคม ผ่านการบริการสาธารณะที่มีคุณภาพสำหรับบทบาทของภาครัฐในการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชรา ซึ่งแนวคิด NPM ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการจัดการที่มุ่งผลสัมฤทธิ์และคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ โดยภาครัฐไม่เพียงทำหน้าที่จัดสรรงบประมาณหรือกำหนดนโยบายเท่านั้น แต่ยังต้องบูรณาการความร่วมมือกับชุมชน ภาคเอกชนและองค์กรภายนอก

สถานสงเคราะห์ผู้สูงอายุเป็นสถาบันทางสังคมที่จัดตั้งขึ้นเพื่อรองรับและดูแลผู้สูงอายุที่อยู่ในกลุ่มที่ต้องการการดูแลอย่างต่อเนื่องเพื่อคุณภาพชีวิตที่เหมาะสม โดยมีบทบาทสำคัญในการจัดบริการที่ครอบคลุมทั้งด้านกายภาพ จิตใจและสังคม เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีศักดิ์ศรีและคุณภาพชีวิตที่เหมาะสม (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2565) การจัดการสถานสงเคราะห์จึงมิได้มุ่งเพียงการให้ที่พักอาศัยหรือการดูแลพื้นฐานเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะที่ดี การเข้าถึงบริการสุขภาพ การได้รับการดูแลด้านจิตใจ และการมีส่วนร่วมทางสังคม (World Health Organization, 2015) ในมิติของบทบาทภาครัฐได้มีการจัดสถานสงเคราะห์ผู้สูงอายุถือเป็นกลไกสำคัญที่สะท้อนความรับผิดชอบของรัฐในการดูแลประชาชนกลุ่มเปราะบาง โดยรัฐทำหน้าที่กำหนดนโยบาย จัดสรรงบประมาณและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสมตลอดจนบูรณาการความร่วมมือกับชุมชนและภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างระบบการดูแลที่มีคุณภาพ เช่น การปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพให้ปลอดภัย การจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพกายและใจ และการสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมที่ลดภาวะการแยกตัวของผู้สูงอายุ (สำเนียง มณีรัตน์, 2564 และ กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2566) ดังนั้น แนวคิดเกี่ยวกับสถานสงเคราะห์ผู้สูงอายุจึงสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับการบริหารภาครัฐ ที่ต้องมุ่งเน้นการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและตอบสนองต่อความต้องการของผู้สูงอายุอย่างรอบด้าน

ซึ่งแนวคิดดังกล่าวสอดคล้องโดยตรงกับทฤษฎีสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ (Buffel, Phillipson & Scharf, 2012) ที่ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการปรับปรุงสิ่งแวดล้อมทางกายภาพให้ตอบสนองต่อความต้องการและข้อจำกัดของผู้สูงอายุ กล่าวว่า ทฤษฎีสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ

มุ่งเน้นการปรับปรุงสิ่งแวดล้อมทางกายภาพให้เหมาะสมกับความต้องการและข้อจำกัดของผู้สูงอายุ เพื่อส่งเสริมสุขภาพ ความปลอดภัย และความเป็นอิสระในการดำรงชีวิต สภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุควรมีคุณลักษณะสำคัญ ได้แก่ การเข้าถึงที่ง่าย ปลอดภัย และสนับสนุนการเคลื่อนไหวอย่างอิสระ โดยลักษณะสำคัญของสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ ได้แก่

1. ทางเดินและทางลาดที่ปราศจากอุปสรรค และพื้นผิวที่ไม่ลื่นเพื่อลดความเสี่ยงการหกล้ม
2. การติดตั้งราวจับและอุปกรณ์ช่วยเหลือในบริเวณที่เสี่ยง เช่น ห้องน้ำและบันได
3. ระบบแสงสว่างที่เพียงพอและเหมาะสม เพื่อช่วยลดปัญหาการมองเห็น
4. การออกแบบทางเข้าออกที่ง่าย เช่น ประตูที่เปิดด้วยแรงน้อย
5. การเชื่อมต่อกับพื้นที่บริการสาธารณะและระบบขนส่งที่สะดวก
6. สภาพแวดล้อมเหล่านี้ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุสามารถใช้ชีวิตประจำวันได้อย่างปลอดภัยและลดการพึ่งพาผู้อื่น

Edvardsson, Watt & Pearce (2020) กล่าวว่า การดูแลและให้บริการที่คำนึงถึง “ความเป็นมนุษย์” ของผู้สูงอายุเป็นหลัก โดยเคารพความเป็นปัจเจกบุคคลและสนับสนุนให้มีบทบาทในการตัดสินใจ

1. เคารพในศักดิ์ศรีและความเป็นตัวของตัวเอง ผู้สูงอายุแต่ละคนมีประสบการณ์ ความเชื่อ และคุณค่าเฉพาะตัว การดูแลต้องไม่ใช่แนวทางแบบ “เหมารวม” แต่คำนึงถึงความต่างของแต่ละคน
2. ฟังเสียงและความต้องการของผู้สูงอายุ (Listening to the voice of the older person) ผู้ให้บริการต้องเปิดใจรับฟังและเข้าใจสิ่งที่ผู้สูงอายุต้องการ ไม่ใช่เพียงทำตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ล่วงหน้า
3. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Shared Decision-Making) การตัดสินใจเกี่ยวกับการดูแลควรเป็นความร่วมมือระหว่างผู้สูงอายุ ครอบครัว และทีมดูแล ทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกว่าคุณยังมีอำนาจควบคุมชีวิต
4. ปรับบริการให้เหมาะสมกับบริบทชีวิตจริง (Contextualized and flexible care) บริการควรยืดหยุ่นและสอดคล้องกับวิถีชีวิต สภาพครอบครัว หรือความสามารถของผู้สูงอายุในแต่ละราย เช่น การเลือกเวลารับประทาน การจัดตารางกิจกรรม หรือการใช้เทคโนโลยีช่วยเหลือ
5. สร้างความสัมพันธ์ที่เชื่อถือได้ (Trust-based care relationships) ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้บริการกับผู้รับบริการต้องมีความไว้วางใจ เห็นคุณค่า และยึดหลักความร่วมมือ
6. สนับสนุนความเป็นอิสระและการมีส่วนร่วมในสังคม (Promoting autonomy and inclusion) แม้ผู้สูงอายุจะมีข้อจำกัดบางด้าน แต่ควรได้รับการสนับสนุนให้ใช้ความสามารถที่ยังมีอยู่ และมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมเท่าที่ทำได้

การทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทิพย์วารี พาณิชกุล (2565) ศึกษาเรื่อง “แนวทางพัฒนาสถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด” “แนวทางพัฒนาสถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดตามมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น เพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุของประเทศไทย” มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ 1) เพื่อศึกษาการดำเนินงานของ สถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในปัจจุบัน 2) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานของสถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด 3) เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาสถานสงเคราะห์คนชรา

ในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ตามมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น เพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุของประเทศไทย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ บุคลากรผู้ปฏิบัติงานในสถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด รวม 240 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้ ผลการศึกษาพบว่า บุคลากรผู้ปฏิบัติงานในสถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 31-40 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด มีตำแหน่งเป็นลูกจ้าง/พนักงานจ้างมากที่สุด และส่วนใหญ่มีอายุงานระหว่าง 3-5 ปี การศึกษาการดำเนินงานของสถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด กำหนดไว้ 2 ประเด็น คือ การบริหารจัดการสถานสงเคราะห์คนชรา และการจัดบริการผู้สูงอายุตามมาตรฐาน การสงเคราะห์ผู้สูงอายุของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น พบว่า การดำเนินงานด้านการบริหารจัดการ ภาพรวมอยู่ในระดับควรปรับปรุง และการดำเนินงานด้านการจัดบริการ ภาพรวมอยู่ในระดับควรปรับปรุงเช่นกัน สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (= 3.9) และปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานด้านการจัดบริการ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (= 4.0) เช่นกัน ส่วนแนวทางพัฒนาการดำเนินงาน การบริหารจัดการสถานสงเคราะห์คนชราฯ ควรเริ่มจากการพัฒนาด้านบุคลากร และการจัดบริการผู้สูงอายุควรเริ่มจากการพัฒนาด้านที่พักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุ การศึกษาความแตกต่างระหว่างตัวแปร พบว่า การดำเนินงานของสถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ด้านการบริหารจัดการ ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีแนวทางการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการที่ไม่แตกต่างกัน ด้านการจัดบริการ เพศที่แตกต่างกันมีแนวทางการดำเนินงานด้านการจัดบริการที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีแนวทางการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการและด้านการจัดบริการที่ไม่แตกต่างกัน ข้อเสนอแนะจากการศึกษา การพัฒนาดำเนินงานด้านการบริหารจัดการสถานสงเคราะห์คนชราฯ ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาด้านบุคลากรเป็นลำดับแรก เนื่องจากการทำงานกับผู้สูงอายุเป็นการทำงานภายใต้สภาวะกดดัน จึงควรส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติของผู้สูงอายุมีทัศนคติที่ดีต่อผู้สูงอายุ รวมทั้งสนับสนุนให้บุคลากรได้พัฒนาทักษะ ความรู้และความสามารถเพิ่มขึ้นสำหรับการพัฒนาการดำเนินงานด้านการจัดบริการผู้สูงอายุ สถานสงเคราะห์คนชราฯ ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาด้านที่พักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุเป็นลำดับแรก โดยเฉพาะการจัดพื้นที่พักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุที่ต้องการการดูแลในรูปแบบที่แตกต่างกัน เช่น ผู้สูงอายุที่แข็งแรง ผู้ป่วยติดเตียง ผู้ป่วยภาวะสมองเสื่อม รวมทั้งผู้สูงอายุที่เป็นเพศทางเลือกซึ่งมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นในปัจจุบัน และที่สำคัญควรพัฒนารูปแบบการให้บริการให้มีความหลากหลาย มากขึ้น เช่น การให้บริการดูแลผู้สูงอายุแบบเข้าไป-เย็นกลับ หรือศูนย์ให้การดูแลผู้สูงอายุในเวลากลางวัน (Day Care) ซึ่งถือเป็นการลดภาระครอบครัวที่จะมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการลดอัตรา การทอดทิ้งผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้อยู่กับครอบครัวได้นานที่สุดในบั้นปลายของชีวิต

อุมพร ป้องกัน (2563) ศึกษาเรื่อง “โครงการเสนอแนะปรับปรุงสถาปัตยกรรมในศูนย์ส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุมูลนิธิมิตรภาพสงเคราะห์บ้านพักคนชราหญิงติวานนท์จังหวัดปทุมธานี” มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อศึกษาสภาพพื้นที่และพฤติกรรมการใช้ภายในสถานสงเคราะห์ โดยเฉพาะในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีความเปราะบาง เช่น ไม่มีญาติช่วยเหลือ 2. เพื่อวิเคราะห์ข้อจำกัดของสภาพกายภาพและสิ่งแวดล้อมที่ส่งต่อการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์ 3. เพื่อออกแบบแนวทางปรับปรุงภูมิทัศน์

ภายในศูนย์ โดยมุ่งเน้น ความปลอดภัย มีร่มเงา พื้นผิวที่เหมาะสม และพื้นที่พักผ่อนที่เอื้อต่อสุขภาพของผู้สูงอายุ มูลนิธิมิตรภาพสงเคราะห์ บ้านพักคนชราหญิงติวานนท์ จังหวัดปทุมธานี เป็นสถานสงเคราะห์ดูแลผู้สูงอายุหญิงที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป โดยมีจำนวนผู้เข้ารับการดูแลทั้งสิ้น 113 คน ในจำนวนนี้มี 14 คนที่ไม่มีญาติคอยดูแลและเป็น

กลุ่มเป้าหมายสำคัญของโครงการ วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อออกแบบและแนวปรับปรุงสถาปัตยกรรมภายในศูนย์ให้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้สูงอายุ โดยเริ่มจากการศึกษาพื้นที่จริง พฤติกรรมและความต้องการของผู้ใช้งาน พร้อมวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ เช่น บริเวณลานกลางแจ้ง ความร่มรื่น การเข้าถึงความปลอดภัย การใช้งานของกลุ่มผู้ใช้งาน รวมทั้งศึกษาหลักการออกแบบภูมิสถาปัตยกรรมพื้นที่สาธารณะที่เป็นมิตรต่อผู้สูงอายุ

กุลธิดา กุลประทีปปัญญา (2563) ศึกษาเรื่อง “สถานการณ์การดำเนินงานและความต้องการการดูแลผู้สูงอายุเพื่อป้องกันการหกล้ม: กรณีศึกษาเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา” ประเทศไทย กำลังก้าวเข้าสู่การเป็นสังคมสูงวัยซึ่งคาดว่าสัดส่วนของผู้สูงอายุจะเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็วและ พบว่า การหกล้มเป็นความเสี่ยงที่สำคัญที่สุด ส่งผลกระทบต่อสุขภาพทางกาย จิตใจ สังคมและเศรษฐกิจ การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนามีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการศึกษาสถานการณ์ปัญหาและความต้องการการดูแลผู้สูงอายุเพื่อเป็นข้อมูลในการป้องกันการหกล้มในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างในการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม ในอาสาสมัครจำนวน 79 คน เครื่องมือผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า การคัดกรองความเสี่ยงต่อการหกล้มยังไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ อีกทั้งยังไม่มี การส่งเสริมหรือป้องกันการหกล้มในผู้สูงอายุในชุมชน สำหรับความต้องการในการดูแลผู้สูงอายุ ได้แก่ การประเมินความเสี่ยงด้านการคัดกรองต่อการหกล้ม การส่งเสริมในการให้ความรู้เพื่อสร้างความตระหนักรู้ต่อการเสี่ยงหกล้ม รวมทั้งการสร้างแกนนำชุมชนในการดูแลส่งเสริมและป้องกันการหกล้ม ดังนั้น การมีส่วนร่วมทั้งทีมสุขภาพและชุมชนในการดูแลผู้สูงอายุทั้งการให้ความรู้แก่ผู้สูงอายุ ญาติ และผู้ดูแลเกี่ยวกับวิธีการป้องกันการหกล้ม ส่งเสริมสมรรถนะในการดูแลตนเองในการป้องกันการหกล้ม พร้อมทั้งการให้คำแนะนำด้านที่อยู่อาศัยให้มีความเหมาะสมแก่ผู้สูงอายุที่มีความเสี่ยงในการหกล้มทั้งที่บ้านและในชุมชนถือว่าเป็นบทบาทสำคัญ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาบทบาทของภาครัฐระดับท้องถิ่นในการจัดการและส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านศรีตรัง อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเชิงลึก คัดเลือกจากผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในสถานสงเคราะห์ และมีความสมัครใจให้ข้อมูล ส่วนกลุ่มสนทนากลุ่มคือผู้สูงอายุที่พักอาศัยอยู่ในสถานสงเคราะห์ ซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับผลโดยตรงจากสภาพแวดล้อมภายในสถานสงเคราะห์ ความคิดเห็นและประสบการณ์ของผู้สูงอายุสะท้อนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการดูแลและบทบาทของภาครัฐได้อย่างชัดเจน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดมีจำนวน 15 ท่าน ข้อมูลที่ได้ถูกนำมาวิเคราะห์เพื่อให้ได้ข้อค้นพบที่ถูกต้อง ครอบคลุม และนำไปสู่ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของผู้สูงอายุ โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้บริหารระดับสูง และบุคลากรในหน่วยงาน จำนวน 5 ท่าน ได้แก่ 1) นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดตรัง 2) นายกองค์การบริหารส่วนตำบลปากแจ่ม อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง 3) นักพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลปากแจ่ม อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง

4) ผู้บริหารสถานสงเคราะห์คนชราบ้านศรีตรัง อำเภอยะยอ จังหวัดตรัง 5) นักพัฒนาสังคมสถานสงเคราะห์คนชราบ้านศรีตรัง และใช้วิธีการเก็บข้อมูลสัมภาษณ์สนทนากลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย กลุ่มผู้สูงอายุสถานสงเคราะห์คนชราบ้านศรีตรัง ทั้งหมด 10 ท่าน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยเชิงคุณภาพ คือ แนวคำถามสัมภาษณ์/คู่มือสนทนากลุ่ม ดังนี้

แนวคำถามสัมภาษณ์เชิงลึก หัวข้อการศึกษา : บทบาทของภาครัฐในการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ สถานสงเคราะห์คนชราบ้านศรีตรัง อำเภอยะยอ จังหวัดตรังสำหรับบุคลากรหน่วยงานราชการ และผู้บริหารสถานสงเคราะห์คนชราบ้านศรีตรัง จำนวน 8 ข้อ และคู่มือสนทนากลุ่ม หัวข้อการศึกษา : บทบาทของภาครัฐในการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ สถานสงเคราะห์คนชราบ้านศรีตรัง อำเภอยะยอ จังหวัดตรัง สำหรับผู้สูงอายุสถานสงเคราะห์คนชราบ้านศรีตรัง จำนวน 10 ข้อ

การหาคุณภาพของเครื่องมือโดยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลเชิงเนื้อหาแบบสามเส้า คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม โดยให้ความสำคัญกับความหลากหลายในมิติต่าง ๆ ทั้งในด้านแนวความคิด สถานที่ และช่วงเวลาในการเก็บข้อมูลรวมถึงลักษณะของผู้ให้ข้อมูล ซึ่งย่อมมีความแตกต่างกันตามบริบท การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าในลักษณะนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพิจารณาความสอดคล้องของข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ว่ามีจุดร่วมหรือความแตกต่างในประเด็นใดบ้าง และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ร่วมกันได้หรือไม่ ทั้งนี้ ข้อมูลที่ผ่านกระบวนการตรวจสอบแล้วจะถูกนำไปใช้ประกอบการวิเคราะห์และเผยแพร่ผลการศึกษาย่างเหมาะสม ถูกต้อง เป็นกลาง และการตรวจสอบด้านวิธีการรวบรวมข้อมูลแบบสามเส้า คณะผู้จัดทำได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย อาทิ เอกสารราชการ บทความวิจัย วารสารทางวิชาการ การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม ทั้งนี้เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่หลากหลายและรอบด้านเกี่ยวกับประเด็นที่ศึกษา จากนั้นได้นำข้อมูลจากแต่ละแหล่งมาเปรียบเทียบ วิเคราะห์ และประเมินถึงความเหมือนหรือความแตกต่างในมิติต่าง ๆ เพื่อให้เข้าใจบริบทและมุมมองจากหลากหลายแง่มุม อันจะช่วยให้สามารถนำข้อมูลเหล่านั้นมาสังเคราะห์และใช้อ้างอิงประกอบการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและน่าเชื่อถือ

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ติดต่อประสานงานกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักทางโทรศัพท์ อีเมล เพื่อชี้แจงการขอความร่วมมือในการสัมภาษณ์ ทำหนังสือจากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี เพื่อขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์และขอความสะดวกในการกำหนดวัน เวลา และสถานที่ในการสัมภาษณ์ที่ผู้ให้ข้อมูลหลักสะดวก และได้ขออนุญาตอัดเทปเสียง ถ่ายภาพ และขออนุญาตผู้ให้ข้อมูลหลักในการนำข้อมูลไปเผยแพร่ และใช้เวลาสัมภาษณ์ 30 – 40 นาที เมื่อสัมภาษณ์เสร็จผู้วิจัยกล่าวขอบคุณ และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล เมื่อสัมภาษณ์จนครบจำนวนที่ต้องการ จึงนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การศึกษาครั้งนี้ดำเนินการตามหลักจริยธรรมการวิจัยอย่างเคร่งครัด โดยผู้วิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์แก่ผู้ให้ข้อมูล ขอความยินยอมก่อนการเก็บข้อมูล และรักษาความลับเพื่อคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคล ทั้งยังปฏิบัติตามจรรยาบรรณนักวิจัยของสภาวิจัยแห่งชาติ ได้แก่ ความซื่อสัตย์และคุณธรรม ในการวิจัยและปฏิบัติตามพันธกรณีต่อหน่วยงานซึ่งใช้ความรู้พื้นฐานในสาขาที่ศึกษา ความรอบคอบและความรับผิดชอบในการเก็บข้อมูล เคารพสิทธิและศักดิ์ศรีผู้ให้ข้อมูล การทำงานด้วยอิสระทางความคิด ปราศจากอคติ และนำผลงานไปใช้เพื่อประโยชน์ทางวิชาการและสังคม เคารพความคิดเห็นของผู้อื่นและมีความรับผิดชอบต่อสังคมทุกระดับ หลังการวิเคราะห์ข้อมูลเสร็จสิ้นได้มีการทำลายข้อมูลเพื่อรักษาความลับ ทั้งนี้คณะผู้วิจัยได้ผ่านการอบรมของทางมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สาขาแพทยศาสตร์ “แนวทางการปฏิบัติการวิจัยทางคลินิกที่ดี (ICH-GCP:E6 (R2))” และยึดถือปฏิบัติอย่างเข้มงวดตลอดกระบวนการศึกษา

ผลการวิจัย

1.1 ผลจากการศึกษาจากเอกสาร

จากการศึกษาจากเอกสารด้านระเบียบ แผน และนโยบาย พบว่า สถานสงเคราะห์คนชรารับานศรีตรังให้ความสำคัญกับการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยการดำเนินงานดังกล่าวสอดคล้องกับพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ที่กำหนดสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้สูงอายุในการได้รับการดูแลทั้งด้านการบริการทางการแพทย์ สังคม และการดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรี (ราชกิจจานุเบกษา, 2546) อีกทั้งยังเชื่อมโยงกับแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ที่มุ่งสร้างสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เป็นมิตรต่อผู้สูงอายุ (คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ, 2566) ซึ่งเน้นทั้งมิติทางกายภาพและมิติทางสังคม ในด้านการพัฒนากายภาพ สถานสงเคราะห์ได้มีการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน และอาคารสถานที่ให้สอดคล้องกับหลัก Universal Design (Mace, 1980) เพื่อรองรับความต้องการเฉพาะของผู้สูงอายุ เช่น การจัดทำทางเดินที่เรียบและกว้างพอสำหรับรถเข็น การติดตั้งราวจับในพื้นที่สำคัญ การออกแบบห้องน้ำที่ปลอดภัยจากการลื่นล้ม และการจัดให้มีแสงสว่างที่เพียงพอ รวมทั้งยังจัดสรรพื้นที่พักผ่อน สนามหญ้า และมุมกิจกรรมที่เอื้อต่อการออกกำลังกายและสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่ามีการนำแนวทางการออกแบบเพื่อทุกคนมาใช้จริง ในด้านนโยบายและการจัดการ สถานสงเคราะห์ได้กำหนดมาตรการด้านความปลอดภัยและสุขภาวะของผู้สูงอายุ เช่น การตรวจสอบและบำรุงรักษาสิ่งแวดล้อมอย่างสม่ำเสมอ การกำหนดมาตรฐานความสะอาดและสุขอนามัย ตลอดจนการจัดให้มีพื้นที่สำหรับกิจกรรมสันทนาการ และการมีส่วนร่วมของชุมชน แนวทางเหล่านี้สอดคล้องกับหลักการของพระราชบัญญัติผู้สูงอายุและแผนผู้สูงอายุแห่งชาติที่เน้นการสร้างสภาพแวดล้อมปลอดภัย ครอบคลุมทั้งมิติการดูแลสุขภาพกาย จิตใจ และการมีส่วนร่วมทางสังคม

2.1 ผลการศึกษาจากการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม

2.1.1 แผนและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ สถานสงเคราะห์คนชรารับานศรีตรัง

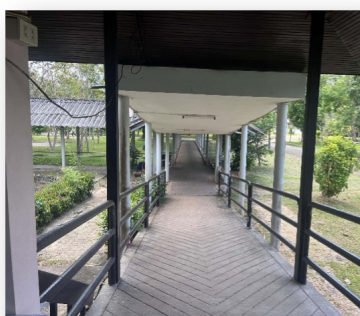
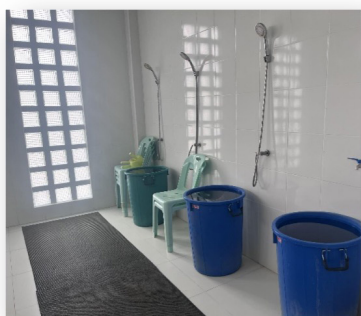
แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545–2564) และฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2566–2580) เป็นกรอบนโยบายหลักที่กำหนดทิศทางการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุของประเทศ โดยเน้นการสร้างสิ่งแวดล้อมกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ เช่น การพัฒนาอาคาร ทางเดิน ทางลาด และห้องน้ำให้สอดคล้องกับหลัก Universal Design ที่ “เน้นความปลอดภัยสะดวกเป็นหลัก เช่น ที่พัก โรงอาหาร มีทางเชื่อม ราวจับ ทางลาด อุปกรณ์ที่เอื้อต่อผู้สูงอายุ” (GOV2, GOV3) เพื่อให้ผู้สูงอายุใช้งานได้สะดวก ปลอดภัย และลดความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ ซึ่งสถานสงเคราะห์คนชรารับานศรีตรังได้นำแนวนโยบายจากแผนระดับชาติมาประยุกต์ใช้จริงผ่านการปรับปรุงอาคารและภูมิทัศน์ เช่น การจัดที่พักรวมพื้นที่โล่ง ทางเดินเรียบพร้อมราวจับ ห้องน้ำมีราวพุงและพื้นกันลื่น ตลอดจนติดตั้งระบบแสงสว่างเพียงพอในเวลากลางวัน เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถเคลื่อนไหวได้อย่างปลอดภัยและมีอิสระมากขึ้น โดยที่ “หน่วยงานของภาครัฐได้ดำเนินการเพื่อผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546” (GOV1, GOV2, GOV3) ที่คุ้มครองและส่งเสริมสิทธิของผู้สูงอายุในหลายด้าน ทั้งสิทธิในการได้รับที่อยู่อาศัย อาหาร เครื่องนุ่งห่ม และสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสม การเข้าถึงบริการสาธารณสุขและการฟื้นฟูสมรรถภาพ การได้รับการปฏิบัติด้วยความเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ปราศจากการเลือกปฏิบัติ รวมถึงสิทธิในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมและวัฒนธรรมซึ่งสิทธิเหล่านี้เมื่อนำมาปฏิบัติในสถานสงเคราะห์ก็ช่วยสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมสมดุลทั้งร่างกาย จิตใจ และสังคมของผู้สูงอายุอย่างยั่งยืน ขณะที่ในเชิงนโยบายกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ได้กำหนดให้สถานสงเคราะห์คนชราเป็น “พื้นที่บริการทางสังคมที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ” (GOV2, GOV3) โดยพัฒนาในมิติด้านกายภาพ สังคม และจิตใจ เช่น จัดกิจกรรมฟื้นฟูสุขภาพ

กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์และดูแลด้านจิตใจโดยทีมสหวิชาชีพ ทั้งหมดสอดคล้องกับเป้าหมายระดับชาติที่มุ่งดูแลผู้สูงอายุแบบบูรณาการ ขณะเดียวกันองค์การบริหารส่วนจังหวัดตรัง (อบจ.ตรัง) ในฐานะหน่วยงานท้องถิ่นที่สนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรก็ได้กำหนดนโยบาย “เมืองตรังเป็นเมืองน่าอยู่สำหรับผู้สูงอายุ” เพื่อปรับปรุงทางเข้าออกและระบบสาธารณูปโภคของสถานสงเคราะห์ เพิ่มพื้นที่สีเขียวและสนับสนุนกิจกรรมกลางแจ้งให้ผู้สูงอายุได้เคลื่อนไหวและใกล้ชิดธรรมชาติ อีกทั้งยังมีความร่วมมือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับตำบลและเทศบาลเชื่อมโยงผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์กับชุมชนผ่านกิจกรรมอาสาสมัคร การพบปะเยาวชน นักเรียนและนักศึกษา เพื่อส่งเสริมสังคมผู้สูงอายุแบบมีส่วนร่วม ทั้งหมดนี้ยังสอดคล้องกับแนวทางขององค์การอนามัยโลก (WHO) ภายใต้แนวคิด “เมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ” (Age-Friendly Cities) ซึ่งให้ความสำคัญกับการออกแบบสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการใช้ชีวิตในทุกมิติ ไม่ว่าจะเป็นการคมนาคม ที่อยู่อาศัย สุขภาพ การมีส่วนร่วมในสังคม และการเข้าถึงบริการ โดยสถานสงเคราะห์คนชราบ้านศรีตรังถือเป็นต้นแบบระดับภูมิภาคที่สามารถปรับใช้แนวคิดดังกล่าว ได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของสถานดูแลผู้สูงอายุภาครัฐในประเทศไทย

2.1.2 บทบาทของภาครัฐระดับท้องถิ่นในการจัดการและส่งเสริมสภาพแวดล้อมเหมาะสมกับผู้สูงอายุสถานสงเคราะห์คนชราบ้านศรีตรัง

องค์การบริหารส่วนจังหวัดตรัง (อบจ.ตรัง) มีบทบาทสำคัญในการวางแผนและจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการพัฒนาสถานสงเคราะห์คนชราในพื้นที่ รวมถึงการบูรณาการกับแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปีและแผนพัฒนาจังหวัด โดยมุ่งเน้นให้จังหวัดตรังเป็นเมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ (Age-Friendly Province) ผ่านนโยบาย (เมืองตรัง น่าอยู่ ผู้สูงอายุมีคุณค่า) โดย “อบจ.ตรังได้ร่วมสนับสนุนงบประมาณ ในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ การปรับปรุงเส้นทางคมนาคม ระบบไฟฟ้า น้ำประปาและการปรับภูมิทัศน์โดยรอบให้เอื้อต่อผู้สูงอายุ เช่น ทางเดินที่มีราวจับ ทางลาด และพื้นที่สีเขียวสำหรับการพักผ่อนและทำกิจกรรมกลางแจ้ง” (GOV1, GOV2, GOV3) นอกจากนี้ยังมีการประสานความร่วมมือกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) และโรงพยาบาลห้วยยอดเพื่อจัดบริการตรวจสุขภาพประจำปี และหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ให้แก่ผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์ การจัดกิจกรรมทางสังคมและเสริมสร้างสุขภาวะ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น “อบต.ปากแจ่ม และเทศบาลตำบลใกล้เคียง มีบทบาทในการส่งเสริมกิจกรรมที่ส่งผลต่อสุขภาพกายและใจของผู้สูงอายุในบ้านศรีตรัง เช่น การจัดกิจกรรมวันผู้สูงอายุกิจกรรมสันทนาการ เช่น รำวงพื้นบ้าน ดนตรีบำบัด และกิจกรรมศิลปะ โครงการธรรมะบำบัด และเชิญพระสงฆ์มาเทศนาให้ผู้สูงอายุเป็นประจำ” (GOV1, GOV2, GOV3) กิจกรรมเหล่านี้เป็นการส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและช่วยลดภาวะซึมเศร้าในผู้สูงอายุ อีกทั้งยังสร้างความรู้สึกรักมีคุณค่าในตนเอง การมีส่วนร่วมของชุมชนและจิตอาสา ภาครัฐระดับท้องถิ่นมีบทบาทในการประสานงานและส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมจากภาคประชาสังคม “กลุ่มอาสาสมัคร องค์กรศาสนา สถานศึกษา และเยาวชนในพื้นที่เข้ามามีบทบาท เช่น การจัดค่ายเยาวชนร่วมกับผู้สูงอายุ โครงการ “อาสาเยี่ยมใจผู้สูงวัย” การจัดบริการตัดผมฟรีหรือกิจกรรมสปาเบา ๆ สำหรับผู้สูงอายุ” (GOV1, GOV2, GOV3) แนวทางนี้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติด้านสังคมที่เน้นการสร้างสังคมแห่งการแบ่งปัน มีส่วนร่วม กำกับติดตามและประเมินผลของภาครัฐในระดับท้องถิ่น ซึ่งมีหน้าที่ในการติดตามการดำเนินงานของสถานสงเคราะห์คนชราผ่านกลไกการตรวจสอบ เช่น คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) และการลงพื้นที่ของเจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาสังคมฯ ร่วมกับภาคีเครือข่าย เพื่อประเมินความเหมาะสมของสภาพแวดล้อมและรับฟังข้อเสนอแนะจากผู้สูงอายุโดยตรง เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงในเชิงนโยบายและการบริการ

รูปภาพที่ 1: การจัดสภาพแวดล้อมของสถานสงเคราะห์

ที่มา: ผู้วิจัย

อภิปรายผล

ที่มาและการก่อตั้งสถานสงเคราะห์คนชรabanศรีตรัง

สำหรับประเด็นทางด้านที่มาและการก่อตั้งของสถานสงเคราะห์คนชรabanศรีตรัง อำเภอยะยอต จังหวัดตรัง พบว่า สถานสงเคราะห์คนชรabanศรีตรัง เกิดขึ้นมาจากความตระหนักถึงปัญหาทางสังคมที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต จากการเพิ่มขึ้นของประชากรผู้สูงอายุซึ่งมีแนวโน้มจะประสบปัญหาด้านที่อยู่อาศัย การดูแล และการเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐานอย่างเหมาะสมโดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุด้อยโอกาสและขาดผู้อุปการะเลี้ยงดู ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสถาบันระบบสาธารณสุข (2563) ที่กล่าวว่า สถานสงเคราะห์คนชราเป็นกลไกของรัฐในการรองรับผู้สูงอายุที่พึ่งพิงมีความเท่ากันในการบริการและการดูแลผู้สูงอายุอย่างครอบคลุม ในช่วงเวลานั้น นายทวี สุระบาล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดตรังและสภาตำบลปากแจ่มได้ร่วมกันเสนอแนวคิดในการจัดตั้งสถานสงเคราะห์สำหรับผู้สูงอายุในพื้นที่จังหวัดตรัง โดยเสนอเรื่องต่อรัฐบาล และในขณะนั้นมีนายชวน หลีกภัย ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ข้อเสนอดังกล่าวได้รับการสนับสนุนและความเห็นชอบจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยพิจารณาเห็นว่า พื้นที่บ้านลำพะ หมู่ที่ 2 ตำบลปากแจ่ม อำเภอยะยอต จังหวัดตรัง มีภูมิประเทศที่เหมาะสม สงบ ร่มรื่น และเอื้อต่อการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุ สอดคล้องกับแนวคิดสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (2563) ที่กล่าวว่า ความจำเป็นของการออกแบบบริการที่ตอบสนองต่อความหลากหลายของผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์ ทั้งด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และจิตวิญญาณ รัฐบาลจึงได้อนุมัติงบประมาณในการจัดตั้งสถานสงเคราะห์จำนวนกว่า 27 ล้านบาท เพื่อก่อสร้างและดำเนินการจัดตั้งสถานสงเคราะห์คนชรabanบ้านศรีตรังขึ้น

แผนและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุสถานสงเคราะห์คนชรabanศรีตรัง

สำหรับประเด็นการดำเนินนโยบายและแผนของสถานสงเคราะห์คนชรabanศรีตรังได้นำมาปรับใช้และสร้างผลลัพธ์ที่ชัดเจนต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในหลายด้าน เริ่มจากด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อม อาคารและพื้นที่ใช้สอยภายในสถานสงเคราะห์ได้รับการปรับปรุง สอดคล้องกับหลักแนวคิด Universal Design ของ Mace (1980), Wahl Iwarsson, & Oswald (2021), Li, Chen & Wang (2022) ที่กล่าวว่า เพื่อรองรับการใช้งานของผู้สูงอายุอย่างปลอดภัยและสะดวกสบาย ไม่ว่าจะเป็นทางเดินเรียบพร้อมราวจับ ทางลาดที่มีความปลอดภัย ห้องน้ำติดตั้งราวพยุงและพื้นกันลื่น รวมถึงระบบแสงสว่างที่เพียงพอในเวลากลางวัน นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาพื้นที่สีเขียวและพื้นที่กลางแจ้งเพื่อให้ผู้สูงอายุได้ออกกำลังกายเบา ๆ และพักผ่อนท่ามกลางธรรมชาติ สอดคล้องกับหลักทฤษฎีสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุของ Buffel, Phillipson & Scharf (2012) ที่กล่าวว่า สภาพแวดล้อมที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุต้องมุ่งเน้นการปรับปรุงสิ่งแวดล้อมทางกายภาพให้เหมาะสมกับความต้องการและข้อจำกัดของผู้สูงอายุเพื่อส่งเสริมสุขภาพ ความปลอดภัย และความเป็นอิสระในการดำรงชีวิตส่งผลให้ผู้สูงอายุมีโอกาสเคลื่อนไหวมากขึ้นและลดความเสี่ยงจากการหกล้มในด้านการดูแลและบริการ ผู้สูงอายุได้รับสิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิตอย่างครบถ้วน ทั้งที่อยู่อาศัย อาหาร เครื่องนุ่งห่ม และสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมกับสภาพร่างกายและจิตใจ การเข้าถึงบริการสาธารณสุขและการฟื้นฟูสมรรถภาพก็มีความทั่วถึงมากขึ้นผ่านความร่วมมือกับโรงพยาบาลและทีมสหวิชาชีพขณะเดียวกันยังมีการดูแลด้านจิตใจและส่งเสริมสุขภาวะผ่านกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ และกิจกรรมบำบัดที่ช่วยให้ผู้สูงอายุผ่อนคลายและมีความสุข ด้านสิทธิและความเป็นอยู่ทางสังคม ผู้สูงอายุได้รับการปฏิบัติอย่างเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ปราศจากการเลือกปฏิบัติและได้รับโอกาสในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมและวัฒนธรรม เช่น การเข้าร่วมงานประเพณี กิจกรรมชุมชน และโครงการเยี่ยมเยียน จากเยาวชนซึ่งช่วยสร้างความรู้สึ

เป็นส่วนหนึ่งของสังคม ลดความโดดเดี่ยวและเสริมสร้างคุณค่าในตนเอง สอดคล้องกับแนวคิดการให้บริการที่เหมาะสมของ World Health Organization. (2007), Li, Chen & Wang (2022) กล่าวว่า การให้บริการที่เหมาะสมเป็นหนึ่งในองค์ประกอบหลักของการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อผู้สูงอายุ โดยบริการเหล่านี้ควรมีลักษณะเข้าถึงได้ เหมาะสมกับความต้องการเฉพาะและเป็นมิตรกับผู้สูงอายุในทุกมิติ

บทบาทของภาครัฐระดับท้องถิ่นในการจัดการและส่งเสริมสภาพแวดล้อมเหมาะสมกับผู้สูงอายุ สถานสงเคราะห์คนชรabanศรีตรัง

องค์การบริหารส่วนจังหวัดตรัง (อบจ.ตรัง) มีบทบาทสำคัญในการวางแผนและจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการพัฒนาสถานสงเคราะห์คนชราในพื้นที่ รวมถึงการบูรณาการกับแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี และแผนพัฒนาจังหวัด สอดคล้องกับแนวคิดการบริหารภาครัฐแนวใหม่ของ Hood (1991), Pollitt & Bouckaert (2011) และ กรมกิจการผู้สูงอายุ (2566) ซึ่งกล่าวว่า เป็นการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ของการบริหารราชการจากแบบเดิมที่มีลำดับชั้นและการควบคุมจากบนลงล่างไปสู่รูปแบบที่เน้นผลสัมฤทธิ์ ความยืดหยุ่น ความโปร่งใส และความสามารถในการตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน โดยมุ่งเน้นให้จังหวัดตรังเป็นเมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ (Age-Friendly Province) ผ่านนโยบาย “เมืองตรัง น่านอยู่ ผู้สูงอายุมีคุณค่า” ในกรณีของบ้านศรีตรัง อบจ.ตรังได้ร่วมสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ การปรับปรุงเส้นทางคมนาคม ระบบไฟฟ้า น้ำประปาและการปรับปรุงภูมิทัศน์โดยรอบให้เอื้อต่อผู้สูงอายุ เช่น ทางเดินที่มีราวจับ ทางลาด และพื้นที่สีเขียวสำหรับการพักผ่อนและทำกิจกรรมกลางแจ้ง การสนับสนุนด้านบุคลากรและการฝึกอบรมภาครัฐระดับท้องถิ่น โดยเฉพาะสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดตรัง ได้จัดให้มีการอบรมเจ้าหน้าที่และบุคลากรในสถานสงเคราะห์เพื่อเสริมสร้างความรู้ด้านการดูแลผู้สูงอายุ การฟื้นฟูสมรรถภาพ และการปฏิบัติต่อผู้สูงอายุอย่างเหมาะสม โดยยึดหลักสิทธิมนุษยชนและความเข้าใจด้านจิตวิทยาผู้สูงอายุ นอกจากนี้ยังมีการประสานความร่วมมือกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) และโรงพยาบาลห้วยยอด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการบริหารรัฐแนวใหม่ในฐานะการบริการสาธารณะของ Mace (1980), Osborn (2006) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมซึ่งมีจุดเน้นอยู่ที่การสร้างคุณค่าให้กับประชาชนผ่านบริการที่มีคุณภาพและตอบสนองบริบทท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง เพื่อจัดบริการตรวจสอบสุขภาพประจำปี และหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ให้แก่ผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์ การจัดกิจกรรมทางสังคมและเสริมสร้างสุขภาวะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น อบต.ปากแจ่ม และเทศบาลตำบลใกล้เคียง มีบทบาทในการส่งเสริมกิจกรรมที่ส่งผลต่อสุขภาพกายและใจของผู้สูงอายุในบ้านศรีตรัง เช่น การจัดกิจกรรมวันผู้สูงอายุกิจกรรมสันทนาการ เช่น รำวงพื้นบ้านดนตรีบำบัด และกิจกรรมศิลปะ โครงการธรรมะบำบัด และเชิญพระสงฆ์มาเทศนาให้ผู้สูงอายุเป็นประจำ กิจกรรมเหล่านี้เป็นการส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและช่วยลดภาวะซึมเศร้าในผู้สูงอายุ อีกทั้งยังสร้างความรู้สึกรับรู้คุณค่าในตนเอง การมีส่วนร่วมของชุมชนและจิตอาสา ภาครัฐระดับท้องถิ่นมีบทบาทในการประสานงานและส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมจากภาคประชาสังคม โดยเฉพาะการเปิดพื้นที่ให้กลุ่มอาสาสมัคร องค์กรศาสนา สถานศึกษา และเยาวชนในพื้นที่เข้ามามีบทบาท เช่น การจัดค่ายเยาวชนร่วมกับผู้สูงอายุ โครงการ “อาสาเยี่ยมใจผู้สูงวัย” การจัดบริการตัดผมฟรีหรือกิจกรรมสปาเบา ๆ สำหรับผู้สูงอายุ แนวทางนี้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580) ด้านสังคม ที่กล่าวว่า เป็นเน้นการสร้างสังคมแห่งการแบ่งปันมีส่วนร่วมกำกับติดตามและประเมินผล ภาครัฐท้องถิ่นมีหน้าที่ในการติดตามการดำเนินงาน ของสถานสงเคราะห์คนชราผ่านกลไกการตรวจสอบ เช่น คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.)

และการลงพื้นที่ของเจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาสังคมฯ ร่วมกับภาคีเครือข่ายเพื่อประเมินความเหมาะสมของสภาพแวดล้อม และรับฟังข้อเสนอแนะจากผู้สูงอายุโดยตรง เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงในเชิงนโยบายและการบริการ

การอภิปรายเชิงวิพากษ์และการเปรียบเทียบกับงานวิจัยอื่น

ผลการศึกษาพบว่า การจัดสภาพแวดล้อมของสถานสงเคราะห์คนชราบ้านศรีตรังมีความสอดคล้องอย่างมากกับกรอบนโยบายระดับชาติและหลักการสากล เช่น พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ และแนวคิด “เมืองเป็นมิตรต่อผู้สูงอายุ” ขององค์การอนามัยโลก (WHO Age-Friendly Cities) ซึ่งเน้นการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ปลอดภัย การเข้าถึงบริการสาธารณสุข และการมีส่วนร่วมในสังคมของผู้สูงอายุ อย่างไรก็ตาม แม้การดำเนินงานของสถานสงเคราะห์จะมีความก้าวหน้า แต่ยังมีข้อสังเกตเชิงวิพากษ์หลายประการเมื่อเปรียบเทียบกับงานวิจัยในต่างประเทศและในไทย

ประการแรก การดำเนินงานด้านโครงสร้างพื้นฐานที่เน้น Universal Design สอดคล้องกับงานของ Buffel, Phillipson & Scharf (2012) ที่ชี้ว่าสภาพแวดล้อมทางกายภาพเป็นองค์ประกอบพื้นฐานของเมืองที่เป็นมิตรต่อผู้สูงอายุ แต่การศึกษาค้นพบว่าสภาพแวดล้อมในสถานสงเคราะห์ยังขึ้นกับงบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นหลัก ต่างจากบริบทประเทศพัฒนาแล้วที่มีระบบสนับสนุนด้านเงินอุดหนุนและกฎหมายท้องถิ่นที่เข้มแข็งกว่า ดังนั้น การพึ่งพาเฉพาะภาครัฐท้องถิ่นอาจจำกัดความต่อเนื่องและความยั่งยืนของการพัฒนาในระยะยาว

ประการที่สอง ในด้านการบริหารจัดการและบริการทางสังคม ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าภาครัฐท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญทั้งงบประมาณ บริการสุขภาพ และกิจกรรมสังคม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการปฏิรูประบบราชการภาครัฐ (Public Management Reform) ของ Pollitt & Bouckaert (2011) ที่เน้นการกระจายอำนาจและความร่วมมือข้ามภาคส่วน แต่เมื่อเทียบกับงานวิจัยในไทย เช่น งานศึกษาการจัดการสถานดูแลผู้สูงอายุของสำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพ (HPP) พบว่าความร่วมมือระหว่างหน่วยงานรัฐยังขาดระบบติดตามประเมินผลที่เป็นรูปธรรม ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบจากการสัมภาษณ์ว่ากลไกการกำกับดูแลยังคงทำงานเป็นรายครั้ง ไม่ได้มีระบบตรวจสอบเชิงประเมินต่อเนื่อง

ประการที่สาม การมีส่วนร่วมของชุมชนและจิตอาสาที่พบในบ้านศรีตรังเป็นจุดแข็งเมื่อเทียบกับงานวิจัยของไทยหลายฉบับที่ระบุว่า สถานสงเคราะห์ส่วนใหญ่ยังขาดการมีส่วนร่วมอย่างเป็นระบบจากชุมชน เช่น งานของกรมกิจการผู้สูงอายุที่พบว่า การสนับสนุนจากภาคประชาสังคมมักเกิดแบบเฉพาะกิจ ไม่ได้เชื่อมโยงกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน งานวิจัยนี้กลับพบว่ากิจกรรมมีความต่อเนื่องมากกว่า และถูกกำกับโดยภาครัฐท้องถิ่นซึ่งช่วยสร้างความยั่งยืนมากขึ้น

ประการสุดท้าย แม้สภาพแวดล้อมทางสังคมและกิจกรรมฟื้นฟูของบ้านศรีตรังจะสอดคล้องกับงานของ World Health Organization (2007) ที่ชี้ว่าปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเป็นปัจจัยสำคัญลดความเสี่ยงซึมเศร้าในผู้สูงอายุ แต่ยังพบข้อจำกัดด้านบุคลากรที่มีจำนวนไม่เพียงพอเมื่อเทียบกับมาตรฐานการดูแล เช่น อัตรา caregiver ต่อผู้สูงอายุ ซึ่งคล้ายกับข้อค้นพบจากงานของสภาการพยาบาล ที่รายงานว่าสถานดูแลผู้สูงอายุส่วนใหญ่ในไทยประสบปัญหากำลังคนเช่นเดียวกัน

กล่าวโดยสรุป ผลการศึกษาแม้จะชี้ให้เห็นการพัฒนาสภาพแวดล้อมของสถานสงเคราะห์คนชราบ้านศรีตรังที่สอดคล้องกับกรอบแนวคิดระดับชาติและนานาชาติ แต่เมื่อเปรียบเทียบกับงานวิจัยอื่นยังพบช่องว่างด้านกลไกกำกับดูแล การจัดสรรทรัพยากร และบุคลากร ซึ่งเป็นประเด็นที่ควรได้รับการพัฒนาเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดความยั่งยืนของการจัดการสภาพแวดล้อมสำหรับผู้สูงอายุในระยะยาว

หมายเหตุ

GOV แทน ตัวแทนภาครัฐ (government)

OBS แทน ผู้สังเกต (Observation)

EL แทน ผู้สูงอายุ (Elderly)

สรุปผลการวิจัย

สถานสงเคราะห์คนชรารบ้านศรีตรัง อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง มีจุดเริ่มต้นมาจากความตระหนักถึงปัญหาทางสังคมที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตจากการเพิ่มขึ้นของประชากรผู้สูงอายุ ซึ่งมีแนวโน้มจะประสบปัญหาด้านที่อยู่อาศัย การดูแล และการเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐานอย่างเหมาะสม โดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุด้อยโอกาสและขาดผู้อุปการะเลี้ยงดู ซึ่งในช่วงเวลานั้น นายทวี สุระบาล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดตรังและสภาตำบลปากแจ่ม ได้ร่วมกันเสนอแนวคิดในการจัดตั้งสถานสงเคราะห์สำหรับผู้สูงอายุขึ้นในพื้นที่จังหวัดตรัง โดยเสนอเรื่องต่อรัฐบาล ซึ่งในขณะนั้นมีนายชวน หลีกภัย ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ข้อเสนอดังกล่าวได้รับการสนับสนุนและความเห็นชอบจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยพิจารณาเห็นว่า พื้นที่บ้านลำแพะ หมู่ที่ 2 ตำบลปากแจ่ม อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง มีภูมิประเทศที่เหมาะสม สงบ ร่มรื่นและเอื้อต่อการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุ รัฐบาลจึงได้อนุมัติงบประมาณในการจัดตั้งสถานสงเคราะห์ จำนวนกว่า 27 ล้านบาท เพื่อก่อสร้างและดำเนินการจัดตั้งสถานสงเคราะห์คนชรารบ้านศรีตรังขึ้น ทั้งนี้พบว่า สถานสงเคราะห์คนชรารบ้านศรีตรัง มีการจัดการสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อผู้สูงอายุโดยมีองค์การบริหารส่วนจังหวัดตรังเป็นกลไกสำคัญในการกำหนดนโยบาย การจัดสรรงบประมาณและการพัฒนาสิ่งแวดล้อม การจัดการครอบคลุมทั้งด้านกายภาพ จิตใจ และสังคม ได้แก่ การปรับปรุงสิ่งก่อสร้างและพื้นที่ใช้สอยให้ปลอดภัยและสะดวกสบาย การส่งเสริมกิจกรรมนันทนาการและสุขภาพจิตเพื่อลดความโดดเดี่ยว รวมถึงการสนับสนุนการมีส่วนร่วมทางสังคมและการเชื่อมโยงกับชุมชนและหน่วยงานภายนอก โดยหน่วยงานภาครัฐได้นำแผนและนโยบายเข้ามาช่วยในการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ พบว่า มีแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545– 2564) และฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2566–2580) เป็นกรอบนโยบายหลักที่กำหนดทิศทางการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุของประเทศ โดยเน้นการสร้างสิ่งแวดล้อมกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ เช่น การพัฒนาอาคาร ทางเดิน ทางลาด และห้องน้ำให้สอดคล้องกับหลัก Universal Design เพื่อให้ผู้สูงอายุใช้งานได้สะดวก ปลอดภัย และลดความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ สถานสงเคราะห์คนชรารบ้านศรีตรังได้นำแนวนโยบายจากแผนระดับชาติมาประยุกต์ใช้จริงผ่านการปรับปรุงอาคารและภูมิทัศน์ เช่น การจัดที่พักรั้วไม้พื้นที่โล่ง ทางเดินเรียบ มีราวจับ ในห้องน้ำมีราวพุงและพื้นกันลื่น ตลอดจนติดตั้งระบบแสงสว่างเพียงพอในเวลากลางคืน เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถเคลื่อนไหวได้อย่างปลอดภัยและมีอิสระมากขึ้น การดำเนินงานยังสอดคล้องกับพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ที่คุ้มครองและส่งเสริมสิทธิของผู้สูงอายุในหลายด้าน ทั้งสิทธิในการได้รับที่อยู่อาศัย อาหาร เครื่องนุ่งห่ม และสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสม การเข้าถึงบริการสาธารณสุข และการฟื้นฟูสมรรถภาพ การได้รับการปฏิบัติด้วยความเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ปราศจากการเลือกปฏิบัติ รวมถึงสิทธิในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งสิทธิเหล่านี้เมื่อนำมาปฏิบัติในสถานสงเคราะห์ก็ช่วยสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมสมดุลทั้งร่างกาย จิตใจ และสังคมของผู้สูงอายุอย่างยั่งยืนในเชิงนโยบาย กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ได้กำหนดให้สถานสงเคราะห์คนชราเป็น “พื้นที่บริการทางสังคมที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ” โดยพัฒนาในมิติด้านกายภาพ สังคม และจิตใจ เช่น จัดกิจกรรมฟื้นฟูสุขภาพ กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ และดูแลด้านจิตใจ โดยทีมสหวิชาชีพ ทั้งหมดสอดคล้องกับ

เป้าหมายระดับชาติที่มุ่งดูแลผู้สูงอายุแบบบูรณาการ ขณะเดียวกันองค์การบริหารส่วนจังหวัดตรัง (อบจ. ตรัง) ในฐานะหน่วยงานท้องถิ่นที่สนับสนุนงบประมาณ และทรัพยากร ก็ได้กำหนดนโยบาย “เมืองตรังเป็นเมืองน่าอยู่สำหรับผู้สูงอายุ” เพื่อปรับปรุงทางเข้าออกและระบบสาธารณูปโภคของสถานสงเคราะห์ เพิ่มพื้นที่สีเขียวและสนับสนุนกิจกรรมกลางแจ้งให้ผู้สูงอายุได้เคลื่อนไหวและใกล้ชิดธรรมชาติ

ข้อจำกัดการวิจัย

ประเด็นปัญหาและอุปสรรคของสถานสงเคราะห์คนชราบ้านศรีตรัง พบว่า มีข้อจำกัดด้านงบประมาณ แม้ว่าจะมีการสนับสนุนจากภาครัฐอย่างต่อเนื่อง แต่การเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้สูงอายุและภาระค่าใช้จ่าย ในการดูแลสุขภาพเป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้ไม่สามารถจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ หรือพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพิ่มเติมได้อย่างต่อเนื่องและทั่วถึง ขาดแคลนบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางสอดคล้องกับแนวคิดกลไกของรัฐในการรองรับผู้สูงอายุที่พึ่งพิงของสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (2563) กล่าวว่า สถานสงเคราะห์คนชราเป็นกลไกของรัฐในการรองรับผู้สูงอายุที่พึ่งพิง ซึ่งควรพัฒนาไปสู่ศูนย์การดูแลและแบบองค์รวมตามรายงานของสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข ยังชี้ให้เห็นถึงข้อจำกัดของสถานสงเคราะห์ เช่น ขาดมาตรฐานกลาง ความไม่เท่าเทียมในการเข้าถึงบริการและขาดบุคลากรเฉพาะทาง การดูแลผู้สูงอายุต้องอาศัยบุคลากรที่มีความรู้และทักษะเฉพาะทาง เช่น แพทย์เวชศาสตร์ผู้สูงอายุ พยาบาลเวชปฏิบัติ และนักสังคมสงเคราะห์ อย่างไรก็ตาม จำนวนบุคลากรเหล่านี้ยังไม่เพียงพอที่จะรองรับความต้องการของสถานสงเคราะห์ได้อย่างเหมาะสม ความท้าทายด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม แม้ว่าจะมีแนวโน้มในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการดูแลผู้สูงอายุ เช่น ระบบติดตามสุขภาพและระบบแจ้งเตือนอัตโนมัติ แต่ข้อจำกัดด้านงบประมาณ ความเข้าใจของบุคลากร และการเข้าถึงเทคโนโลยีในพื้นที่ชนบท ยังเป็นอุปสรรคต่อการประยุกต์ใช้อย่างมีประสิทธิภาพ ข้อจำกัดด้านการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุบางรายมีภาวะพึ่งพิงสูง หรือประสบปัญหาทางจิตใจ เช่น ภาวะซึมเศร้าหรือโรคสมองเสื่อม ส่งผลให้ไม่สามารถมีส่วนร่วมในการตัดสินใจหรือเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสภาพแวดล้อมได้อย่างเต็มที่

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ใช้ผลการวิจัยเป็นแนวทางในการพัฒนานโยบายและมาตรฐานการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์และชุมชน เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม เช่น อาคาร ทางเดิน ห้องน้ำ ระบบแสงสว่าง และพื้นที่สีเขียว ส่งผลโดยตรงต่อความปลอดภัย ความสะดวกสบาย และคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ อีกทั้งยังสอดคล้องกับพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 และแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ที่เน้นให้ผู้สูงอายุมีสิทธิพื้นฐานและดำรงชีวิตอย่างสมศักดิ์ศรี ดังนั้นควรมีการพัฒนา นโยบายและมาตรฐานกลางที่สามารถใช้เป็นแนวทางในการออกแบบและปรับปรุงสถานสงเคราะห์ และพื้นที่ชุมชนอื่น ๆ ให้เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ

1.2 สนับสนุนการวางแผนงบประมาณและทรัพยากรของหน่วยงานภาครัฐ เพื่อปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวก กิจกรรมฟื้นฟูสุขภาพ และกิจกรรมทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ เนื่องจากการวิจัยชี้ให้เห็นว่าสถานสงเคราะห์คนชราบ้านศรีตรังสามารถยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุได้อย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจากการได้รับการสนับสนุนงบประมาณและความร่วมมือจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดตรัง และหน่วยงานภายนอก การปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน การจัดกิจกรรมนันทนาการ การส่งเสริมสุขภาพจิต และการสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ล้วนต้องใช้งบประมาณและทรัพยากรอย่างต่อเนื่อง หากขาดการจัดสรรงบประมาณที่เพียงพอ

อาจทำให้การดูแลผู้สูงอายุไม่ครอบคลุมทุกมิติและไม่ยั่งยืน การสนับสนุนเชิงนโยบายและงบประมาณจึงเป็นเงื่อนไขสำคัญต่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับเทคโนโลยีและนวัตกรรมสำหรับผู้สูงอายุ เนื่องจากเทคโนโลยีด้านสุขภาพและสมาร์โฮมมีบทบาทสำคัญมากขึ้นในสังคมสูงวัย จากผลการวิจัยในครั้งนี้ พบว่า สถานสงเคราะห์คนชราบ้านศรีตรังได้ดำเนินการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพและกิจกรรมทางสังคมให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุแล้ว แต่ยังขาดการบูรณาการเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่สามารถช่วยเพิ่มทั้งความปลอดภัยและคุณภาพชีวิต เช่น ระบบติดตามสุขภาพอัตโนมัติ ระบบแจ้งเตือนการล้มหรือเทคโนโลยีสมาร์โฮมเพื่อส่งเสริมความเป็นอิสระของผู้สูงอายุ ดังนั้น ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมุ่งประเมินความเหมาะสม ประสิทธิภาพ และข้อจำกัดของเทคโนโลยีเหล่านี้ เพื่อนำมาปรับใช้กับบริบทสถานสงเคราะห์ในประเทศไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน อีกทั้งยังสามารถใช้เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ในการพัฒนานโยบายรองรับสังคมสูงวัย ที่ไม่เพียงมุ่งเน้นด้านกายภาพและสังคม แต่ยังคงครอบคลุมถึงการใช้เทคโนโลยีเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในระยะยาว

2.2 ควรมีการศึกษาที่ใช้การวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพควบคู่กัน (Mixed Methods) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมทั้งเชิงลึกและเชิงกว้าง เนื่องจากงานวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีเชิงคุณภาพโดยเน้นการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม แม้จะช่วยให้เข้าใจมุมมองและประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูลได้อย่างละเอียด แต่ยังขาดข้อมูลเชิงสถิติที่สะท้อนภาพรวมและสามารถวัดผลได้เชิงปริมาณ เช่น ระดับคุณภาพชีวิต ความพึงพอใจต่อการดูแลหรือการประเมินสุขภาพกายและสุขภาพจิตของผู้สูงอายุ ดังนั้น ในอนาคตควรผสมผสานการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ เช่น การใช้แบบสอบถามหรือเครื่องมือวัดมาตรฐานเข้ากับข้อมูลเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อให้สามารถวิเคราะห์ทั้งแนวกว้างและเชิงลึกไปพร้อมกัน วิธีการดังกล่าวจะทำให้ได้ข้อมูลที่มีความรอบด้านมากขึ้น สามารถสะท้อนความต้องการที่แท้จริงของผู้สูงอายุ และช่วยในการประเมินผลลัพธ์ของการจัดสภาพแวดล้อมได้อย่างครบถ้วน ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการกำหนดนโยบายและการพัฒนาแนวทางปฏิบัติที่สอดคล้องกับสังคมสูงวัยในอนาคต

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2564). *แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2566–2580)*. กรุงเทพฯ: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2565). *สถานสงเคราะห์คนชราบ้านศรีตรัง*. กรุงเทพฯ: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2566). *รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย ปี 2566*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- กรมประชาสัมพันธ์. (2566). พช.ตรัง ร่วมมอบรางวัลสถานที่ดีชีวิบาลต้นแบบ. สถานชีวิบาลจังหวัดตรัง.
- กุลจิตา กุลประทีปปัญญา. (2563). สถานการณ์ภาวะสุขภาพของผู้สูงอายุในสังคมไทย. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น*, 17(2), 581–595.
- คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ. (2566). *รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2566*. สืบค้นจาก <https://www.dop.go.th>
- ทิพย์วารี พาณิษฐ์กุล. (2565). *แนวทางพัฒนาสถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพื่อรองรับสังคมสูงอายุของประเทศไทย*. [วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์].
- ผู้จัดการออนไลน์. (2565). *สะท้อนใจ! วอนลูกหลานมาเยี่ยมผู้สูงอายุบ้าง ที่สถานสงเคราะห์คนชราบ้านศรีตรัง*. สถานสงเคราะห์คนชราบ้านศรีตรัง. สืบค้นจาก <https://mgronline.com/south/detail/9650000084454>
- พระราชกิจจานุเบกษา. (2546). *พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546*. สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา.
- สถานสงเคราะห์คนชราบ้านศรีตรัง. (2568). *ที่มาและความสำคัญของสถานสงเคราะห์คนชราบ้านศรีตรัง*. องค์การบริหารส่วนจังหวัดตรัง. สืบค้นจาก <https://trangpao.go.th/news/detail/16661>
- สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ. (2563). *ข้อเสนอเชิงนโยบายการดูแลผู้สูงอายุในระยะยาว*. สำนักกรรมการสุขภาพแห่งชาติ. สืบค้นจาก https://old.nationalhealth.or.th/sites/default/files/upload_files/Report_NHCO_2563_re.pdf
- สำนักบริหารการทะเบียน. (2568). *สถิติประชากรผู้สูงอายุตามทะเบียนราษฎร ปี 2568*. สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
- สำนักอนามัยผู้สูงอายุ. (2568). *การจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ*. สำนักงานจัดการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- สำเนียง มณีรัตน์. (2564). *การดูแลผู้สูงอายุไทยในสังคมสูงวัย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข. (2563). *แนวทางการจัดบริการสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุในระดับพื้นที่*. สำนักพิมพ์สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.
- วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดตรัง. (2563). *โครงการพัฒนาสื่อวีดิทัศน์การดูแลฟื้นฟูพลอมสำหรับผู้สูงอายุ*. สถานสงเคราะห์คนชราบ้านศรีตรัง.
- อุมาพร ป้องกัน. (2563). *โครงการเสนอแนะปรับปรุงสถาปัตยกรรมในศูนย์ส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุมูลนิธิมิตรภาพสงเคราะห์ บ้านพักคนชราหญิงติวานนท์ จังหวัดปทุมธานี* [รายงานวิชาการออนไลน์]. สืบค้นจาก https://digital.library.tu.ac.th/tu_dc/frontend/Info/item/dc:275219

ภาษาอังกฤษ

- Buffel, T., Phillipson, C., & Scharf, T. (2012). Ageing in urban environments: Developing “age-friendly” cities. *Critical Social Policy*, 32(4), 597–617.
- Edvardsson, D., Watt, E., & Pearce, F. (2020). Person-centered care in aged care: Current approaches and future directions. *Journal of Aging Studies*, 55, 100878. Retrieved from <https://doi.org/10.1016/j.jaging.2020.100878>
- Hood, C. (1991). A public management for all seasons? *Public Administration*, 69(1), 3–19. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9299.1991.tb00779>
- Li, X., Chen, Z., & Wang, Y. (2022). Active aging and environmental support: A framework for healthy aging in urban environments. *Journal of Aging & Environment*, 20(2), 50 –70. <https://doi.org/10.1080/26892618.2022.2038547>
- Mace, R. L. (1980). *Universal design*. Raleigh, NC: The Center for Universal Design, North Carolina State University.
- Nation Thailand. (2025). *Thailand’s elderly population hits 13.6 million: GISTDA*.
- Osborne, S. P. (2006). *The new public governance?: Emerging perspectives on the theory and practice of public governance*. Routledge.
- Pollitt, C., & Bouckaert, G. (2011). Public management reform: A comparative analysis.
- Wahl, H.-W., Iwarsson, S., & Oswald, F. (2012). Aging well and the environment: Toward an integrative model and research agenda for the future. *The Gerontologist*, 52(3), 306–316. <https://doi.org/10.1093/geront/gnr154>
- World Health Organization. (2007). *Global age-friendly cities: A guide*. World Health Organization.
- World Health Organization. (2015). *World report on ageing and health*. World Health Organization.